

Luminița VARTOLOMEI

Dubla aniversare de succes

Începută „cu stângul” (căci, intrând vijelios chiar pe primul acord al uverturii transformate în balet, principala vedetă masculină a trupei a patinat și s-a prăbușit în centrul scenei!), premiera oficială a spectacolului **Contesa Maritza** s-a încheiat într-un triumf de zile mari, demn de dubla aniversare pe care o marca: opt decenii de la prima reprezentare românească (oferită la București de către trupa lui Leonard, la doar trei ani după lansarea partiturii lui Emmerich Kálmán la Viena și cu patru ani înainte de montarea ei la Paris) și totodată patru decenii de la cea dintâi interpretare a lucrării de către Teatrul de Operetă bucureștean (la 16 decembrie 1967).

Când tânărul regizor (de teatru dramatic!) Răzvan Ioan Dincă a preluat conducerea primei noastre trupe de operetă, o mulțime de sceptici s-au așteptat „să-și rupă gâtul” (cum se spune într-un limbaj deloc academic, dar foarte plastic...) în tentativa de a resuscita un gen care agoniza de-atâta amar de vreme, începând chiar din momentul nefericitei lui transplantări de la Teatrul de pe Splai (dărămat de „sistemalizării” ceaușiste) în Sala Mică a Naționalului (complet deficitară ca acustică) și sfârșind cu pierderea și acestei din urmă scene (grav afectată de incendiul de-acum doi ani). Apoi, când tânărul director a oferit publicului bucureștean primele noi montări (inițial în spații de împrumut, cel mai adesea improprie ca dotări, dar ulterior și „acasă”, pe scena ingenios improvizată la jumătatea vechii săli), scepticii (ceva mai puțini de astă dată, dar printre care mărturisesc cu umilință că m-am aflat și eu...) au observat că repertoriul cuprindea exclusiv *musical*-uri și au dedus cu nemulțumire că tradiționala *operetă* a fost definitiv aruncată la coșul de gunoi al istoriei muzicale. În fine, acum, când directorul Răzvan Ioan Dincă și-a asumat regia uneia dintre bătrânele lucrări de gen, propunându-și (și reușind!) s-o întinerească (fără a o desfigura prin lifting-uri evidente și de prisos...), scepticilor pare să li se fi închis gura, definitiv.

Chiar și în versiunea românească realizată de reputatul cuplu V. Timuș și M. Păun, povestea preluată de către libretiștii Julius Brammer și Arthur Grünwald din *Romanul unui tânăr sărac* de Octave Feuillet este destul de firavă ca să poată constitui o provocare în plus pentru toți realizatorii spectacolului; astfel, scenograful Jozsef Werner a construit decoruri nu numai lesne de manevrat (grație modulelor cu două fețe care le compun), dar și somptuoase (opulența castelului Contesei Maritza fiind admirabil sugerată de culoarea aurului vechi ce poleiește atât interioarele, cât și grădina), costumele Doinei Levintza îmbracă sugestiv țigăncile sau nobilele doamne (croiala punând în valoare siluetele grațioase și avantajându-le pe cât posibil pe acelea greoaie, iar cromatica armonizând subtil nuanțele pastelate cu acelea violente), coregraful Florin Fieroiu a acoperit cu scene de balet (academic în esență, dar foarte modern în detalii) fiecare suprafață pur orchestrală (inclusiv – cum spuneam – ampla uvertură, cu muzica ei atât de ritmată), împănând cu pregnante numere miniaturale (susținute cu brio – solo sau în cuplu – de către Sorina Tiron, Traian Vlaș, Monica Ștraț, Marian Horhotă, Andreea Toma și Marius Grosu) până și unele pagini îndeobște rezervate cântăreților; la fel cum regia lui Răzvan Ioan Dincă întrește și colorează cu invenții proprii acțiunea dramatică

liniară și cam statică. Atrag atenția îndeosebi câteva trimiteri culturale de mare rafinament, cum ar fi „Vraja focului” (vezi *Walkiria* lui Wagner sau măcar *Frumoasa din pădurea adormită* de Ceaikovski), în scena unde Manja îi ghicește Maritzei viitorul (vezi cărțile de joc și floarea fermecată din *Carmen* de Bizet), ca și frumusețea compoziției picturale a tablourilor complexe, ce implică prezența simultană a soliștilor, corului și baletului. În plus, evoluția scenică a unui taraf veritabil este de natură să sporească autenticitatea caracterului de epocă, pus întrucâtva sub semnul întrebării doar în tabloul (foarte amuzant, altminteri) în care invitatele Contesei Maritza... stau la plajă și fumează pe ascuns!

Câștigul cel mai mare al trupei conduse de Răzvan Ioan Dincă îl constituie însă jocul actoricesc, pe care regizorul l-a îndrumat în spiritul unei vivacități firești, dar neostentative, și pe care cântăreții și l-au însușit cu remarcabilă abilitate. Poate că Silvia Șohterus exagerează un pic aroganța (Contesa Maritza riscând să devină uneori de-a dreptul antipatică) și Gabriela Daha nu se poate detașa în suficientă măsură de rolul de subretă pentru care pare a fi născută (totuși, Lisa este o tânără din înalta societate, nu o biată cameristă!), dar Raluca Cioacă închipuie o țigancă pe cât de frumoasă și de pătimașă, pe atât de înțeleaptă (*Manja*), Cătălin Petrescu (*Jupan*) etalează o capacitate de mișcare scenică ce frizează pe alocuri cascadoria, Daniel Eufrosin (*Iotza*) și Nicolae Simulescu (*Ceko*) punctează în chip fericit în registrul comic care le este destinat, Adriana Mirea (*Bozena*), Jeannine Bradler (*Ilka*) și Arnold Mack (*Berko*) se achită cu profesionalism de rolurile pasagere ce le sunt încredințate, iar Alfredo Pascu (*Tassilo*) învinge cu succes inerția supraponderalității care amenință să-i pericliteze o carieră ce se anunță drept strălucită.

Fiindcă, de departe, sub raport muzical, tenorul acesta reprezintă capitalul cel mai prețios al spectacolului: plină și penetrantă în același timp, egală pe întreaga ei întindere (iar partitura lui Tassilo coboară frecvent până în registrul de bariton!), caldă și strălucitoare inclusiv în acut, vocea lui Alfredo Pascu amintește de aceea a regretatului Dorin Teodorescu și (chiar dacă unora le va părea o blasfemie) risc să afirm că o depășește în frumusețe pe aceea a lui Ion Dacian (iar cine nu mă crede, poate compara cele două glasuri chiar în aria „Zi-i, țigan”, a cărei înregistrare-document există, din fericire). Rămâne doar ca încă tânărul cântăreț să caute a rivaliza și ca siluetă cu cei doi monștri sacri ai operetei românești din a doua jumătate a veacului trecut...

După cum este necesar ca Silvia Șohterus și Raluca Cioacă să-și supravegheze mai atent vibrato-ul (cam prea larg, mai ales în intensitățile puternice), pentru ca interpretarea lor vocală să rimeze perfect cu înfățișarea lor de invidiat...

Cu un cor excelent pregătit de dirijorul Gabriel Popescu și cu o orchestră aflată în continuu progres, Emil Maxim a izbutit o conducere muzicală îndelung aplaudată de către numeroșii spectatori prezenți în seara premierei: grație coordonării sigure și flexibile a „ostilităților” simultan desfășurate pe scenă și în fața ei (fiindcă, în actuala configurație a sălii, fosă nu mai există defel!), partitura lui Emmerich Kálmán a fost interpretată cu convingere și sensibilitate.

P.S. E ciudat faptul că a trebuit să vină un om de teatru la conducerea Operetei noastre, pentru a mai întâlni într-un program de sală al unei instituții muzicale extrase din partiturile propuse spre audiere! O serie de numere alese din *Contesa Maritza* și reproduse în reducere pentru voci și pian alcătuiesc corpul principal al acestui inedit caiet-program, deosebit de util celor care, întorși acasă după reprezentație, ar dori să le cante ei înșiși...

Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian” – Contesa Maritza. Muzica: Emmerich Kálmán. Libretul: Julius Brammer și Arthur Grünwald. Regia și luminile: Răzvan Ioan Dincă. Decorurile: Jozsef Werner. Costumele: Doina Levintza. Coregrafia: Florin Fieroiu, Conducerea muzicală: Emil Maxim. Distribuția: Silvia Șohterus (*Maritza*), Alfredo Pascu (*Tassilo*), Gabriela Daha (*Liza*), Cătălin Petrescu (*Jupan*), Daniel Eufrosin (*Iotza*), Adriana Mirea (*Bozena*), Nicolae Simulescu (*Ceko*), Raluca Cioacă (*Manja*), Jeannine Bradler (*Ilka*), Arnold Mack (*Berko*), Monica Ștraț și Marian Horhotă, Sorina Tiron și Traian Vlaș, Andreea Toma și Marius Grosu (*soliștii baletului*). Data premierei: 4 noiembrie 2007.